

**โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร จังหวัดสตูล
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘**

๑. ความเป็นมา พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตร หรือนวัตกรรมที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตร ที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมาย ที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการโดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่างๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งหวังเร็วขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน สามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุด สร้างแรงดึงดูดใจให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชทานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่กราบบังคมทูลถวายแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุญาตฯ ทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมายตราสัญลักษณ์โครงการ

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

หน่วยงานกรมวิชาการเกษตร รับผิดชอบและเข้าร่วมออกให้บริการคลินิกเกษตรด้านพืช รวมทั้งแจกจ่ายเอกสารคำแนะนำ พันธุ์พืช สารสมุนไพรป้องกันกำจัดแมลง และสารจุลินทรีย์ป้องกันโรคพืช แก่เกษตรกรผู้เข้ารับบริการฯ และมีการติดตามผล ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่เกษตรกร

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- เพื่อร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและร่วมแสดงความจงรักภักดีในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
- เพื่อให้เกษตรกรที่มีปัญหาด้านการเกษตร สามารถเข้าถึงการบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับการแก้ปัญหาด้านการเกษตรอย่างครบวงจรในคราวเดียวกัน
- เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ และภาพลักษณ์ด้านวิชาการ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อประชาชน

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของการงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านการผลิตทางการเกษตรได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

พื้นที่จังหวัดสตูลตามแผนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

พื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอท่าแพ อำเภอควนโดน และอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ซึ่งปฏิบัติตามแผนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสตูล กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ในรอบ ๑๐ เดือนที่ผ่านมา (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กรกฎาคม ๒๕๖๐) สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ ร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัดสตูล รวมทั้งสิ้น ๑ ครั้ง โดยออกให้บริการวิชาการด้านพืชและจัดนิทรรศการ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ ลานอเนกประสงค์ (ข้างวัดดูลยาราม) หมู่ ๒ ตำบลลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งมีเกษตรกรเข้ารับบริการในคลินิกพืช (คลินิกเกษตร ๐๒) จำนวน ๒๑๑ ราย เกษตรกรส่วนใหญ่มาขอรับเอกสารคำแนะนำทางวิชาการ และรับปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวและเมล็ดพันธุ์ถั่วฝักยาว) รวมทั้งขอคำแนะนำในการแก้ปัญหาด้านการผลิตพืช

สำหรับเกษตรกรที่มีปัญหาด้านการผลิตพืช ได้เข้ามาขอรับคำแนะนำมีจำนวน ๑๒๗ ราย ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ แมลงวันผลไม้ ทำลายผลพริก ทำให้ผลเน่า ร่วงหล่น จำนวน ๓๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑๓ รองลงมา คือ เพลี้ยไฟทำลายต้นพริก โดยดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนของพืช เช่น ยอด ใบอ่อน และตา

ดอกอ่อน ทำให้ใบหงิก จำนวน ๒๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๒ เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อนยอดอ่อน ช่อดอก และฝักอ่อนถั่วฝักยาว จำนวน ๑๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙๖ หนอนกัดกินใบของพืชผักสวนครัว จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒๔ หนอนเจาะผลมะเขือ จำนวน ๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๑ ราแป้ง ในมะละกอ จำนวน ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๔ ราสนิมในข้าวโพดหวาน จำนวน ๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๕ หนอนกัดกินผลแตงกวา จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๖ ราสนิมในถั่วฝักยาว จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๗ หนอนกัดกินต้นตะไคร้ จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๗ โรคแคงเกอร์ในมะนาว จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๗ หนอนเจาะลำต้นข้าวโพดหวาน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ เพลี้ยอ่อนดูดกิน น้ำเลี้ยงที่ใบอ่อน ยอดอ่อน และช่อดอกมะนาว จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ ใบไหม้ในสับปะรด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ แมลงวันทองทำลายผลเสาวรส ทำให้ผลเน่า จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ โรคราน้ำค้างในแตงโม จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ เพลี้ยแป้งในดาวเรือง จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ หนอนทรายกัดกินต้นกล้วย จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ ต้นกล้วยคอกหัก จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๙ (ตารางที่ ๒) ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติในเบื้องต้นตาม เอกสารคำแนะนำ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในพืชอื่นๆ ดังตารางที่ ๓

ส่วนการติดตามให้บริการแก้ปัญหาในพื้นที่เกษตรกร จำนวน ๖๓ ราย พบว่า เกษตรกรมี ปัญหา พืชผักสวนครัวตายเนื่องจากน้ำท่วมตาย จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๙ หนอนและแมลงกัดกิน ใบ จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๙ พริกมีอาการใบหงิก ผลเน่าเสีย และยืนต้นตายจากน้ำท่วม จำนวน ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๓ ข้าวโพดตายเนื่องจากน้ำท่วม จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๖ หนอนเจาะลำต้น และฝักข้าวโพด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ เพลี้ยอ่อนในมะนาว จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๖ มะละกอตายเนื่องจากน้ำท่วม จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๗ เพลี้ยในมะละกอ จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ หนอนเจาะผลในมะเขือ จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ หนอน กัดกินใบผักบุ้ง จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ หนอนกัดต้นตะไคร้ จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ เพลี้ยดูดน้ำเลี้ยงกระเจียวเขียว จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ ราน้ำค้างในแตงโมจำนวน ๑ ราย คิด เป็นร้อยละ ๑.๕๙ แตงโมตายเนื่องจากน้ำท่วม จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ หนอนกัดกินผลแตงกวา จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ เพลี้ยแป้งดาวเรืองจำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ กล้วยตาย เนื่องจากน้ำท่วม จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙ และเกษตรกรไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช (สามารถควบคุมได้) เนื่องจากเกษตรกรได้มีการทำน้ำหมักสมุนไพร และสารสกัดสมุนไพร เพื่อนำมาใช้ในการ ป้องกันกำจัดแมลงและโรคในพืชผัก จำนวน ๒๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ (ตารางที่ ๔) และได้ให้ คำแนะนำการปลูกผักตั้งโต๊ะ ผักคอนโด หรือผักกระถางแทนการปลูกลงดินสำหรับแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม และ เจ้าหน้าที่ได้ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่มีปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช นั้นๆ ดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๑ การออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดสตูล (ต.ค. ๕๙ - ก.ค. ๖๐)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกร ใช้บริการ	ติดตาม ต่อเนื่อง (คลินิก ๐๕)
๑	๒๒ ธ.ค. ๕๙	โรงเรียนบ้านเกตรีหมู่ที่ ๕ ต. เกตรี อ. เมือง จ.สตูล	-	-
๒	๑๖ มี.ค. ๖๐	โรงเรียนบ้านควนเก หมู่ที่ ๑ ต. แปะ-ระ อ.ท่าแพ จ.สตูล	-	-
๓	๓ - ๔ พ.ค. ๖๐	สนามกีฬากลาง หมู่ที่ ๔ ต. ควนสตอ อ. ควนโดน จ. สตูล	-	-
๔	๒๗ ก.ค. ๖๐	ลานอเนกประสงค์ (ข้างวัดดูลยาราม) หมู่ที่ ๒ ต. ฉลุง อ. เมือง จ. สตูล	๒๑๑	๖๓
รวม			๒๑๑	๖๓

หมายเหตุ : ครั้งที่ ๑ - ๓ จังหวัดสตูลแจ้งเลื่อนการออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ โดยไม่มี

กำหนด

ตารางที่ ๒ ปัญหา และจำนวนของเกษตรกรที่เข้ารับบริการในคลินิกพืช (คลินิกเกษตร ๐๒)

ปัญหา	จำนวน (ราย)	คิดเป็นร้อยละ
แมลงวันผลไม้ ทำลายผลพริก ทำให้ผลเน่า ร่วงหล่น	๓๗	๒๙.๑๓
เพลี้ยไฟ ดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนของต้นพริก	๒๒	๑๗.๓๒
เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อน ยอดอ่อน ช่อดอก และฝักอ่อนแล้วฝักยาว	๑๙	๑๔.๙๖
หนอนกัดกินใบพริกฝักสวนครัว	๑๓	๑๐.๒๔
หนอนเจาะผลมะเขือ กัดกินยอดมะเขือ	๗	๕.๕๑
โรคราแป้งในมะละกอ	๕	๓.๙๔
โรคราสนิมในข้าวโพด	๔	๓.๑๕
เพลี้ยแป้งในมะละกอ	๓	๒.๓๖

หนอนกัตกินผลแตงกวา	๓	๒.๓๖
โรคราสนิมในแก้วฝักยาว	๒	๑.๕๗
หนอนกัตกินต้นตะไคร้	๒	๑.๕๗
โรคแคงเกอร์ในมะนาว	๒	๑.๕๗
เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อน ยอดอ่อน และช่อดอกมะนาว	๑	๐.๗๙
หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด	๑	๐.๗๙
โรคใบไหม้สับปะรด	๑	๐.๗๙
แมลงวันผลไม้เจาะผลเสาวรส	๑	๐.๗๙
โรคราน้ำค้างแตงโม	๑	๐.๗๙
เพลี้ยแป้งในดาวเรือง	๑	๐.๗๙
หนอนทราบกัตกินต้นกล้วย	๑	๐.๗๙
ต้นกล้วยคอดหัก	๑	๐.๗๙
รวม	๑๒๗	๑๐๐

ตารางที่ ๓ ปัญหา และการให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้ารับบริการในคลินิกพืช จำนวน ๑๒๗ ราย

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
พริก	แมลงวันผลไม้ ทำลายผลพริก ทำให้ ผลเน่า ร่วงหล่น	๓๗	ใช้เหยื่อล่อแมลงวันผลไม้ โดยใช้โปรตีนไฮโดรไลเซต ๒๐๐ มล. ผสมกับ malathion ๗๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นเป็นจุด หรือบนใบพืช ๗ วัน/ครั้ง
	เพลี้ยไฟ ดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนของพืช เช่น ยอด ใบอ่อน และตาดอกอ่อนทำให้	๒๒	๑. หากพบเพลี้ยไฟ ๑๐ ตัวขึ้นไป ให้เพิ่มความชื้นโดยการให้น้ำ

	ใบหงิก		๒. ใช้น้ำส้มควันไม้ ๑ ลิตร/ น้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก ๓ วัน จนกระทั่งออกดอกสมบูรณ์จึงค่อยหยุดการฉีดพ่น ๓. หากพบโรคระบาดรุนแรง ฉีดพ่นด้วยสารกำจัดแมลง เช่น คาร์บาริล อิมิดาโคลพริด เป็นต้น
ถั่วฝักยาว	เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อนยอดอ่อน ช่อดอก และฝักอ่อน	๑๙	หมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ หากพบโรคระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีฉีดพ่น เช่น ไตรอะโซฟอส (ออสตาธิออน 40 อีซี 40 % EC) อัตรา ๔๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คาร์โบซัลแฟน (พอสซ์ 20 % EC) อัตรา ๕๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร หรือแลมบ์ดาไซฮาโลทริน (คาราเต้ 2.5 อีซี 2.5 % EC) อัตรา ๑๐ มล. / น้ำ ๒๐ ลิตร
	ราสนิม	๒	๑. ไม่ปลูกพืชแน่นเกินไป ๒. ทำความสะอาดแปลงปลูก กำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรค ๓. เมื่อพบโรคระบาดในแปลง ให้ใช้กำมะถันผงชนิดละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐ กรัม /น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง ไม่ควรใช้ในขณะที่แดดร้อนจัด และห้ามผสมสารเคมีชนิดอื่น หรือใช้ออกซีคาร์บอกซิน อัตรา ๑๐-๒๐ กรัม /น้ำ ๒๐ ลิตร
พืชผักสวนครัว	หนอนกัตกินใบ	๑๓	หากพบหนอนให้ใช้มือบีบทำลายหรือใช้สารสกัดจากใบหรือเมล็ดสะเดาฉีดพ่น
มะเขือ	หนอนเจาะผลมะเขือ กัตกินยอดมะเขือ และทำลายผลมะเขือ	๗	๑. หมั่นตรวจแปลง เก็บยอดและผลที่ถูกทำลายทิ้งจะช่วยลดการระบาด ๒. ถ้าพบยอดเหี่ยว ๓-๕ % หรือผลอ่อนถูกทำลาย ๕-๑๐ % ให้ใช้ซีตาไซเพอร์เมทริน (ฟิวเรีย 18 % EC) หรือคาร์โบซัลแฟน (พอสซ์ 20% EC) อัตรา ๓๐ และ ๕๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร ตามลำดับ
มะละกอ	ราแป้งบนผิวใบมีลักษณะเป็นผงสีขาว ถ้าเป็นรุนแรงทำให้ใบแห้งตาย	๕	ตัดแต่งกิ่ง ใบ ให้โปร่ง เก็บรวบรวมเศษซากพืชที่เป็นโรคเผาทำลายเพื่อลดการแพร่กระจายของโรค หรือใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืชเบนโนมิลผสมน้ำ พ่นในระยะที่มีการระบาดของราอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๓ ปัญหา และการให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้ารับบริการในคลินิกพืช จำนวน ๑๒๗ ราย (ต่อ)

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
---------	-------	-------------	---------------------------

มะละกอ	เพลี้ย	๓	ใช้น้ำส้มสายชู ๑ ฝา ผสมกับน้ำเปล่า ๒-๓ ลิตร พอให้เจือจางนำไปผสมกับน้ำยาล้างจานอีกเล็กน้อย แล้วฉีดพ่นที่ตัวเพลี้ยไม่นานเพลี้ยจะหายไป
ข้าวโพดหวาน	ราสนิม	๔	๑. ไม่ปลูกพืชแน่นเกินไป ๒. ทำความสะอาดแปลงปลูก กำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรค ๓. เมื่อพบโรคระบาดในแปลง ให้ใช้กำมะถันผงชนิดละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐ กรัม /น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง ไม่ควรใช้ในขณะที่แดดร้อนจัด และห้ามผสมสารเคมีชนิดอื่น หรือใช้ออกซีคาร์บอกซิน อัตรา ๑๐-๒๐ กรัม /น้ำ ๒๐ ลิตร
	หนอนเจาะลำต้น	๑	จะสังเกตเห็นได้ในช่วงข้าวโพดออกใหม่ ซึ่งจะพบว่าไหมข้าวโพดที่ปลายฝักจะขาด หนอนจะอาศัยอยู่ในฝักที่บริเวณปลายฝัก ให้ใช้มือบีบบริเวณปลายฝักทำลายหนอน ไม่แนะนำให้ใช้สารฆ่าแมลง เนื่องจากจะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
แตงกวา	หนอนกัดกินผลแตงกวา	๓	หากพบหนอน ให้ใช้มือบีบทำลายหรือใช้สารสกัดจากใบหรือเมล็ดสะเดาฉีดพ่น
ตะไคร้	หนอนกัดกินต้น	๒	๑. รักษาแปลงปลูกให้สะอาด ๒. ฉีดพ่นด้วยสารสกัดสมุนไพร (สะเดา ตะไคร้หอม ข่า)ไล่ตัวเต็มวัย ๓. ใช้สารเคมีคาร์โบซัลแฟน (พอสซ์)
มะนาว	โรคแคงเกอร์	๒	ตัดแต่งส่วนที่เป็นโรคเผาทำลาย ไม่ขยายพันธุ์จากต้นแม่ที่เป็นโรค พยายามอย่าให้มะนาวเกิดบาดแผล และป้องกันแมลงที่เป็นพาหะ เช่น หนอนขนอบ หรือฉีดพ่นด้วยสารเคมีคอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ อัตรา ๑๕-๒๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร ทุก ๗-๑๐ วัน/ครั้ง อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะฤดูฝน
	เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อน ยอดอ่อน และช่อดอก	๑	หากมีจำนวนไม่มากให้ใช้วิธีจับ หรือเขย่ากิ่งเบาๆ โดยหาวัสดุมารองที่พื้น แล้วนำไปทำลายเสีย แต่ถ้าพบในปริมาณที่มากให้พ่นสารคาร์บาริล เช่น เซฟวิน 85 % WP หรือใช้สารไรอะมีโทแซม เช่น แอคทาร่า เป็นต้น

ตารางที่ ๓ ปัญหา และการให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้ารับบริการในคลินิกพืช จำนวน ๑๒๗ ราย (ต่อ)

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
สับปะรด	ใบไหม้	๑	๑. การจัดสภาพแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งอาศัยของมดและเพลี้ยแป้ง โดยเริ่มตั้งแต่ทำความสะอาดแปลง เก็บวัชพืช ซากพืชออกจากแปลงหลังเก็บเกี่ยว ๒. การเตรียมดินให้ตัดต้นและปั่นตอเก่าสับปะรดทิ้งไว้ ๒-๓ เดือน พร้อมทั้งคราดเก็บซากเหง้าต้นสับปะรด และซากวัชพืช ออกมาทำลายนอกแปลงปลูก เพื่อกำจัดไวรัสและแมลงพาหะ ที่ยังอาศัยอยู่ในซากพืช ก่อนปลูกต้องมีการไถและพรวนดิน หลายๆ ครั้ง ตากดินอย่างน้อย ๒ สัปดาห์ เพื่อลดปริมาณเพลี้ยแป้งและศัตรูชนิดอื่นที่อยู่ในดิน ๓. ควรใช้หน่อพันธุ์ที่สะอาดปราศจากเพลี้ยแป้งและโรคเหี่ยว และหลีกเลี่ยงการนำหน่อหรือจุกพันธุ์สับปะรดที่แสดงอาการ หรือจากแหล่งที่มีการระบาดของโรคไปปลูก หรือขยายพันธุ์ ในแหล่งที่ยังไม่มีโรคนี้อระบาด
เสาวรส	แมลงวันผลไม้ ทำลายผล ทำให้ผลเน่า ร่วงหล่น	๑	ใช้เหยื่อล่อแมลงวันผลไม้ โดยใช้โปรตีนไฮโดรไลเซต ๒๐๐ มล. ผสมกับ malathion ๗๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นเป็นจุด หรือบนใบพืช ๗ วัน/ครั้ง
แตงโม	โรคราน้ำค้าง	๑	๑. ใช้เมล็ดพันธุ์ปราศจากเชื้อ หรือแช่เมล็ดในน้ำอุ่นอุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส นาน ๒๐-๓๐ นาที ก่อนปลูก หรือคลุกเมล็ดด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เมทาแลกซิล หรือ เมทาแลกซิล + แมนโคแซบ ๒. จัดระยะปลูกให้เหมาะสม ไม่ปลูกพืชแน่นจนเกินไป เพื่อให้มีการระบายอากาศในแปลง ๓. เมื่อพบอาการของโรคในแปลง ควรฉีดพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น เมทาแลกซิล แมนโคแซบ คลอโรทาโรนิล
ดาวเรือง	เพลี้ยแป้ง	๑	ใช้สารสกัดสมุนไพรฉีดพ่น ถ้ามีการระบาดรุนแรงใช้สารเคมี คาร์โบซัลแฟนฉีดพ่น
กล้วย	หนอนทรายกัดกินต้น	๑	เก็บทำลายตัวหนอนที่พบ และนำไปทำลายนอกแปลงปลูก
	คอกหัก	๑	ใช้ไม้ค้ำยันที่คอกกล้วยเพื่อป้องกันลำต้นหัก โดยเฉพาะในช่วงที่ที่กล้วยออกเครือ

ตารางที่ ๔ จำนวนเกษตรกรที่มีปัญหาในด้านต่างๆ (เกษตรกร ๖๓ ราย)

ปัญหา	จำนวนเกษตรกร (ราย)	คิดเป็นร้อยละ
ต้นตายเนื่องจากน้ำท่วม	๑๖	๒๕.๔๐
หนอนและแมลงกัดกินทำลายใบพืชผัก	๙	๑๔.๒๙
พริก มีอาการใบหงิก ยืนต้นตาย และผลเน่าเสีย	๕	๗.๙๓
เพลี้ยไฟในมะนาว	๓	๔.๗๖
หนอนเจาะต้นข้าวโพด	๑	๑.๕๙
เพลี้ยในมะละกอ	๑	๑.๕๙
หนอนเจาะผลมะเขือ	๑	๑.๕๙
หนอนกัดกินใบผักบุ้ง	๑	๑.๕๙
หนอนเจาะต้นตะไคร้	๑	๑.๕๙
เพลี้ยในกระเจี๊ยบเขียว	๑	๑.๕๙
ราน้ำค้างในแตงโม	๑	๑.๕๙
หนอนกัดกินแตงกวา	๑	๑.๕๙
เพลี้ยแป้งในดาวเรือง	๑	๑.๕๙
ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช (ควบคุมได้)	๒๑	๓๓.๓๓
รวม	๖๓	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕)

ชนิดพืช	ปัญหา	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
ผักสวนครัว	หนอนและแมลงกัดกินทำลายใบพืชผัก	หากพบหนอนให้ใช้มือบีบทำลายหรือใช้สารสกัดจากใบ หรือเมล็ดสะเดาฉีดพ่น
พริก	มีอาการใบหงิก ยืนต้นตาย และผลเน่าเสีย	ใช้เหยื่อล่อแมลงวันผลไม้ โดยใช้โปรตีนไฮโดรไลเซต ๒๐๐ มล. ผสมกับ malathion ๗๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นเป็นจุด หรือบนใบพืช ๗ วัน/ครั้ง
มะนาว	เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อน ยอดอ่อน และช่อดอก	หากมีจำนวนไม่มากให้ใช้วิธีจับ หรือเขย่ากิ่งเบาๆ โดยหาวัสดุมารองที่พื้น แล้วนำไปทำลายเสีย แต่ถ้าพบในปริมาณที่มากให้พ่นสารคาร์บาริล เช่น เซฟวิน 85 % WP หรือใช้สารไรอะมีโทแซม เช่น แอคทาร่า เป็นต้น
ข้าวโพด	หนอนเจาะลำต้น	จะสังเกตเห็นได้ในช่วงข้าวโพดออกไหม ซึ่งจะพบว่าไหมข้าวโพดที่ปลายฝักจะขาด หนอนจะอาศัยอยู่ในฝักที่บริเวณปลายฝัก ให้ใช้มือบีบบริเวณปลายฝักทำลายหนอน ไม่แนะนำให้ใช้สารฆ่าแมลง เนื่องจากจะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

ตารางที่ ๕ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕) (ต่อ)

ชนิดพืช	ปัญหา	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
มะละกอ	เพลี้ย	ใช้น้ำส้มสายชู ๑ ฝา ผสมกับน้ำเปล่า ๒-๓ ลิตร พอให้เจือจาง นำไปผสมกับน้ำยาล้างจานอีกเล็กน้อย แล้วฉีดพ่นที่ตัวเพลี้ย ไม่นานเพลี้ยจะหายไป
มะเขือ	หนอนเจาะผล	๑. หมั่นตรวจแปลง เก็บยอดและผลที่ถูกทำลายทิ้งจะช่วยลดการระบาด ๒. ถ้าพบยอดเหี่ยว ๓-๕ % หรือผลอ่อนถูกทำลาย ๕-๑๐ % ให้ใช้ซีตาไซเพอร์เมทริน (ฟิวเรีย 18 % EC) หรือคาร์โบซิลแฟน (พอสซ์ 20% EC) อัตรา ๓๐ และ ๕๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร ตามลำดับ
ผักบุ้ง	หนอนกัดกินใบ	หากพบหนอนให้ใช้มือบีบทำลายหรือใช้สารสกัดจากใบ หรือเมล็ดสะเดาฉีดพ่น
ตะไคร้	หนอนเจาะต้น	๑. รักษาแปลงปลูกให้สะอาด ๒. ฉีดพ่นด้วยสารสกัดสมุนไพร (สะเดา ตะไคร้หอม ข่า) ไล่ตัวเต็มวัย ๓. ใช้สารเคมีคาร์โบซิลแฟน (พอสซ์)
กระเจียบเขียว	เพลี้ย	ใช้น้ำส้มสายชู ๑ ฝา ผสมกับน้ำเปล่า ๒-๓ ลิตร พอให้เจือจาง นำไปผสมกับน้ำยาล้างจานอีกเล็กน้อย แล้วฉีดพ่นที่ตัวเพลี้ย ไม่นานเพลี้ยจะหายไป
แตงโม	ราน้ำค้าง	๑. ใช้เมล็ดพันธุ์ปราศจากเชื้อ หรือแช่เมล็ดในน้ำอุ่นอุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส นาน ๒๐-๓๐ นาที ก่อนปลูก หรือคลุกเมล็ดด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เมทาแลกซิล หรือเมทาแลกซิล + แมนโคแซบ

		๒. จัดระยะปลูกให้เหมาะสม ไม่ปลูกพืชแน่นจนเกินไป เพื่อให้มีการระบายอากาศในแปลง ๓. เมื่อพบอาการของโรคในแปลง ควรฉีดพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น เมทาแลกซิล แมนโคแซบ คลอโรทาโรนิล
แตงกวา	หนอนกัตุกีน	หากพบหนอน ให้ใช้มือบีบทำลายหรือใช้สารสกัดจากใบหรือเมล็ดสะเดาฉีดพ่น
ดาวเรือง	เพลี้ยแป้ง	ใช้สารสกัดสมุนไพรฉีดพ่น ถ้ามีการระบาดรุนแรงใช้สารเคมีคาร์โบซัลแฟนฉีดพ่น
ผักสวนครัว	น้ำท่วมตาย	ให้คำแนะนำการปลูกผักตั้งโต๊ะ ผักคอนโด หรือผักกระถางแทนการปลูกลงดิน

๘. ผลสำเร็จ/ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่เข้ารับบริการในคลินิกพืชได้รับคำแนะนำทางวิชาการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้
และแก้ไขปัญหาในการผลิตพืชของตนเองได้

๙. ปัญหา/ อุปสรรค

- การปฏิบัติงานในโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด เนื่องจากจังหวัดสตูล
ได้เลื่อนการดำเนินงานครั้งที่ ๑ - ๓ ออกไปโดยไม่มีกำหนด ทำให้ไม่สามารถออกติดตามให้บริการแก้ไขปัญหา
ในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕) ได้ตามแผน
- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา
- เกษตรกรที่มารับบริการส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมตัวอย่างพืชมาด้วย ทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ชัดเจน
เท่าที่ควร

ภาพกิจกรรม

การให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดสตูล

การติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร จังหวัดสตูล

